

LUSINDA RAJLI

MALA
ITALIJANKA

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Lucinda Riley

THE ITALIAN GIRL

Copyright © Lucinda Edmonds 1996

First published as Aria by Simon and Schuster

Revised edition copyright © Lucinda Riley 2014

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

Mome sinu Kitu

„Upamtite ovo večeras jer to je početak večnosti.“

Dante Aligijeri

Beleška autorkice o Maloj Italijanki

Priču o Rozani i Robertu prvobitno sam napisala pre sedamnaest godina, i objavljena je 1996. kao *Arija*, i to pod mojim starim pseudonimom Lusinda Edmonds. Prošle godine neki od mojih izdavača pitali su me za spisak mojih ranije objavljenih knjiga. Odgovorila sam im da se sve te knjige trenutno više ne štampaju, ali oni su mi tražili primerke. Usudila sam se da siđem u podrum i izvukla osam knjiga koje sam napisala pre mnogo godina. Bile su prekrivene mišjim brabonjcima i paučinom i mirisale na vlagu, ali poslala sam ih i objasnila da sam bila vrlo mlada kad sam ih pisala, i da ću potpuno razumeti ako odluče da ih na licu mesta bace u kantu za otpatke. Na moje iznenađenje, reakcija je bila neverovatno pozitivna i pitali su me da li bih volela da ih ponovo objavim. To je značilo da treba da počnem da ih čitam, pa sam, kao svaki pisac što se vraća svome delu iz prošlosti, sa strepnjom otvorila prvu stranicu *Arije*. Bilo je to bizarno iskustvo jer se nisam mnogo sećala te priče, pa sam se unela kao bilo koji drugi čitalac i okretala stranice sve brže i brže, da vidim šta se sledeće dogodilo. Shvatile sam da knjiga zahteva ažuriranje i ponovno uređivanje, ali

priča i likovi su svi bili tu. Onda sam sela i prionula na posao nekoliko nedelja, a krajnji rezultat je *Mala Italijanka*. Nadam se da ćete uživati.

Lusinda Rajli, januar 2014.

Operaska kuća Metropolitan, Njujork

Najdraži moj Niko,

Neobično mi je da sednem da ispričam veoma složenu priču znajući da je možda nikad nećeš pročitati. Ne znam da li će mi pisanje o događajima poslednjih nekoliko godina doneti katarzu, niti da li će tebi biti od koristi, dušo, ali osećam potrebu da to učinim.

I stoga sedim ovde, u svojoj garderobi, i pitam se odakle da počnem. Mnogo toga što ću zapisati dogodilo se pre nego što si se ti rodio – lanac događaja je započeo kad sam bila mlađa nego što si ti sada. Pa možda odatle i treba da počnem. Od Napulja, grada u kojem sam se rodila...

Sećam se mame kako kači veš na konopac razapet do stana na drugoj strani ulice. Kad smo koračali uskim uličicama Pjedirote, izgledalo je kao da stanovnici neprekidno nešto slave, zbog raznobojne odeće koja je lepršala okačena visoko iznad naših glava. I buka – stalno buka – kad god se setim tih godina; čak ni noću nije bilo tiho. Ljudi su pevali, smejali se, bebe su plakale... Italijani su, kao što znaš, bučan, emotivan narod, pa su porodice

u Pjedigroti svakodnevno delile radost i tugu, sedeći na stepenicama pred vratima, preplanuli kao bobice na bleštavom suncu. Vrućina je bila neizdrživa, naročito u jeku leta, kad su nam pločnici pekli tabane, a komarci koristili našu razgolićenost da kriomice napadnu. Još osećam bezbroj mirisa što su dopirali kroz otvoren prozor u moju sobu: zadah slivnika, od kojeg mi se povremeno prevrtao stomak, ali češće primamljive arome sveže pečene pice iz tatine kuhinje.

Kad sam bila mala, bili smo siromašni, ali do vremena mog prvog pričešća tata i mama su postigli priličan uspeh sa svojim malim kafeom Kod Marka. Radili su danju i noću, služili komade aromatične pice koju je tata pravio po tajnom receptu i koja je s godinama postala čuvena u Pjedigroti. U letnjim mesecima u kafeu je bila još veća gužva zbog navale turista, a u skućenu unutrašnjost bili su nagurani drveni stolovi toliko da se gotovo nije moglo prolaziti između njih.

Naša porodica je živela u malom stanu iznad kafea. Imali smo sopstveno kupatilo, hranu na stolu i obuču na nogama. Tata se ponosio time što može sve to da pruži svojoj porodici. I ja sam bila srećna, moji snovi nisu dopirali dalje od sledećeg smiraja.

A onda, jedne avgustovske noći, kad sam imala jedanaest godina, dogodilo se nešto što mi je promenilo život. Čini se nemoguće da se devojčica koja još nije ni u pubertetu može zaljubiti, ali živo se sećam trenutka kad su ga moje oči prvi put videle...

Napulj, Italija, avgust 1966.

Rozana Antonija Meniči držala se za umivaonik, stajala na vrhovima prstiju i gledala se u ogledalu. Morala je da se nagne malo ulevo jer je ogledalo bilo naprslo i crte lica su joj se odražavale iskrivljeno oko pukotine. To je značilo da može videti samo polovinu desnog oka i jagodicu, ali ne i obraz; još je bila suviše niska da bi ga videla, čak i stojeći na prstima.

„Rozana! Izlazi iz kupatila!“

Rozana je uzdahnula i pustila umivaonik, prešla preko crnog linoleuma na podu i otključala. Brava se odmah pokrenula, vrata su se otvorila i ušla je Karlota, grubo se očešavši o nju.

„Zašto zaključavaš vrata, ludo dete! Šta ti imaš da kriješ?“ Karlota je odvrnula obe slavine nad kadom, a onda vešto uvila dugu, crnu, kovrdžavu kosu i pričvrstila je navrh glave.

Rozana je snebivljivo slegla ramenima i poželela da ju je bog stvorio lepu kao što je njena starija sestra. Mama joj je kazala da je bog svima dao različite darove, Karloti lepotu. Ponizno je gledala Karlotu kako skida bademantil i otkriva savršeno telo mlečnobeke kože, punih grudi i dugih, vretenastih nogu. Svi koji dolaze u kafe hvale maminu i tatinu lepu kćer, i govore kako će jednog dana naći dobru partiju za udaju, bogatog muškarca.

Iz male kade se počela dizati para kad je Karlota zavrnila slavine i ušla u vodu.

Rozana je sela na ivicu kade. „Hoće li Đulio doći večeras?“, upitala je sestru.

„Da. Doći će.“

„Šta misliš, hoćeš li se udati za njega?“

Karlota je počela da se sapuna. „Ne, Rozana, neću se udati za njega.“

„Ali... Mislila sam da ti se on sviđa.“

„Sviđa mi se, ali ne... Oh, suviše si mala da bi razumela.“

„Tata ga voli.“

„Da, znam da ga tata voli. On je iz bogate porodice.“ Karlota je podigla obrvu i dramatično uzdahnula. „Ali meni je dosadan. Tata bi me sutra gurnuo s njim pred oltar da može, ali ja hoću prvo da se zabavim, da uživam.“

„Ali mislila sam da je zabavno udati se, zar ne?“, ostala je uporna Rozana. „Nosiš lepu venčanicu i dobiješ mnogo poklona i svoj stan i...“

„I gomilu vrištave dece i sve deblji struk“, dovršila je Karlota dokono prateći sapunom konture svog vitkog tela dok je govorila. Tamne oči su joj blesnule kad je pogledala u Rozanu. „Šta piljiš? Idi, Rozana, i ostavi me na miru deset minuta. Potrebna si dole, da pomogneš mami. I zatvori vrata za sobom!“

Bez odgovora, Rozana je izašla iz kupatila i pošla niz strme drvene stepenice. Otvorila je vrata u dnu stepeništa i ušla u kafe. Zidovi su bili nedavno okrečeni, a iznad šanka u zadnjem delu prostorije visila je Bogorodica, odmah uz poster Frenka Sinatre. Tamni drveni stolovi bili su izglačani do visokog sjaja, i na svakom je stajala prazna boca od vina sa uglavljenom svećom.

„Konačno! Gde si bila? Zvala sam te i zvala. Dođi da mi pomogneš s ovim natpisom.“ Antonija Meniči je stajala na stolici i držala jedan kraj tkanine jarkih boja. Stolica se opasno klatila pod njenom znatnom težinom.

„Dobro, mama.“ Rozana je izvukla drugu stolicu ispod jednog od stolova i dovukla je do luka u središtu kafea.

„Požuri, dete! Bog ti je dao noge da trčiš, ne da miliš kao puž!“

Rozana je uzela drugi kraj transparenta s natpisom, pa se popela na stolicu.

„Zakači petlju za ekser“, uputila ju je Antonija.

Rozana je poslušala.

„Sad pomoz mi mami da siđe pa da vidimo je li dobro.“

Rozana se spustila sa stolice pa požurila da pomogne Antoniji da bezbedno siđe. Mami su dlanovi bili vlažni, a videla je i da su joj graške znoja izbile po čelu.

„Bene, bene.“* Antonija je zadovoljno gledala naviše, u natpis.

Rozana je glasno pročitala: „Srećna trideseta godišnjica, Marija i Masimo!“

Antonija je zagrlila kćer obema rukama, što je retko činila. „Oh, kakvo će to iznenađenje biti! Misle da će doći ovamo na večeru samo s tvojim tatom i sa mnom. Jedva čekam da im vidim lica kad ugledaju sve svoje prijatelje i rodbinu.“ Njeno okruglo lice sijalo je od zadovoljstva. Pustila je Rozanu, sela na stolicu i izbrisala čelo maramicom. Onda se nagla napred i pokretom ruke pozvala Rozanu da priđe. „Rozana, da ti odam jednu tajnu. Pisala sam Robertu. Doći će na proslavu, čak iz Milana. Pevaće za svoju mamu i tatu, baš ovde, *Kod Marka!* Sutra će cela Pjeditrota pričati o tome!“

„Da, mama. On je pevač, zar ne?“

„Pevač? Ne huli tako, tim rečima! Roberto Rosini nije pevač, on je student na *scuola di musica* u *Skali* u Milanu. Jednoga dana će biti veliki operski pevač i nastupaće na sceni same *Skale*.“

Antonija je sklopila ruke na grudima i Rozana je pomislila kako izgleda kao kad se moli na misi u crkvi.

„Hajde sad, idi da pomogneš tati i Luki u kuhinji. Još ima mnogo posla za slavlje, a ja idem kod sinjore Barezi da se isfriziram.“

---

* Ital.: Dobro, dobro. (Prim. prev.)

„Hoće li doći i Karlota da mi pomogne?“, upitala je Rozana.

„Ne. Ona ide sa mnom kod sinjore Barezi. Obe moramo da izgledamo najlepše što možemo večeras.“

„Šta ću ja obući, mama?“

„Svoju ružičastu haljinu za crkvu, Rozana.“

„Ali mala mi je. Izgledaću blesavo“, kazala je i nadurila se.

„Nećeš! Taština je greh, Rozana. Bog će doći noću i počuće ti svu kosu ako čuje tašte misli. Probudićeš se ujutru ćelava, baš kao sinjora Verni kad je napustila muža zbog mlađeg muškarca! Hajde sad u kuhinju.“

Rozana je klimnula glavom i pošla prema kuhinji pitajući se zašto Karlota još nije izgubila kosu. Kad je otvorila vrata, na nju je grunula jara. Marko, njen tata, pripremao je testo za picu na dugačkom drvenom stolu. Marko je bio mršav i žilav, potpuna suprotnost svojoj ženi, a ćelava glava mu se sjajila dok je radio. Luka, njen visoki, tamnooki brat, mešao je nešto u ogromnoj tavi iz koje se pušilo na šporetu. Opčinjena, Rozana je za trenutak posmatrala tatu kako stručno okreće testo vrhovima prstiju iznad glave, da bi ga onda, savršeno okruglo, pljesnuo na sto.

„Mama me je poslala da pomognem.“

„Izbriši ove tanjire što se cede i naslaži ih na sto.“ Marko nije zastao u poslu kad joj je izdao naređenje.

Rozana je pogledala brdo tanjira i, mireći se sa sudbinom, izvadila čistu krpu iz fioke.

„Kako izgledam?“

Karlota je dramatično zastala pred vratima dok su ostali iz porodice zadržani u nju. Imala je na sebi novu haljinu, sašivenu od mekog satena boje limuna s dubokim izrezom i suknjom do iznad kolena, pripijenom uz bedra. Lepo očešljana gusta, crna kosa, padala joj je u bujnim, sjajnim kovrdžama po ramenima.

„*Bella, bella!*“* Marko je pružio ruku Karloti dok je koračao kroz kafe. Ona ju je prihvatila i zakoračila dole, na pod.

„Đulio, zar nije lepa moja kći?“, upitao je Marko.

Mladić je ustao od stola i stidljivo se nasmešio, dečaćkih crta koje su odudarale od njegove mišićave pojave.

„Da“, složio se Đulio. „Lepa je kao Sofija Loren u *Arabesci*.“

Karlota je prišla svome dečku i poljubila ga u preplanuli obraz. „Hvala, Đulio.“

„I Rozana izgleda lepo, zar ne?“, rekao je Luka smešeći se sestri.

„Naravno da izgleda“, kazala je Antonija hitro.

Rozana je znala da mama laže. U ružičastoj haljini, koja je nekad izgledala tako lepo na Karloti, njena koža delovala je žućkasto, a čvrsto upletena kosa otkrivala joj je uši, koje su izgledale veće nego ikad.

„Popićemo nešto pre nego što stignu gosti“, rekao je Marko i mahnuo bocom likera aperol, blistavog poput dragulja. Otvorio ga je razmetljivim pokretom i sipao u šest čašica.

„Čak i ja, tata?“, upitala je Rozana.

„Čak i ti.“ Marko joj je klimnuo glavom dok je ostalima pružao čaše. „Neka nas Bog sve čuva i zaštititi od uroka, i neka ovaj dan bude poseban za naše najbolje prijatelje Mariju i Masi.“ Marko je podigao čašu i ispio piće.

Rozana je otpila mali gutljaj i umalo se nije ugušila kad joj je gorka narandžasta tečnost opekla grlo.

„Jesi li dobro, *piccolina***?“, upitao ju je Luka tapšući je po leđima.

Osmehnula mu se. „Jesam, Luka.“

Brat ju je uzeo za ruku i sagnuo se da joj nešto šapne. „Jednog dana bićeš lepša od naše sestre.“

Rozana je silovito zavrtela glavom. „Ne, Luka, neću. Ali ne marim. Mama kaže da ja imam druge darove.“

* Ital.: Lepa, lepa! (Prim. prev.)

** Ital.: malena. (Prim. prev.)

„Imaš, naravno.“ Luka je obavio ruke oko mršavog sestrinog tela i privio je u zagrljaj.

„*Mamma mia!* Evo prvih gostiju. Marko, donesi proseko. Luka, idi proveri hranu, brzo!“ Antonija je ispravila haljinu i poslala prema vratima.

Rozana je sedela za stolom u uglu i posmatrala kako kafe počinje da se puni prijateljima i rodbinom počasnih gostiju. Karlota se osmehivala i zabacivala kosu dok je stajala u središtu grupe mladića. Đulio je ljubomorno gledao s mesta u uglu.

A onda je kafeom zavladao tišina i sve glave su se okrenule ka prilici u do vratku.

Stajao je, mnogo viši od Antonije, a onda se sagnuo da je poljubi u oba obraza. Rozana je piljila u njega. Nikada ranije nije ni pomislila da nekog muškarca opiše kao lepog, ali za njega nije nalazila drugu reč. Bio je veoma visok i širokih ramena, očigledno fizički snažan sudeći po mišićavim podlakticama, jasno vidljivim ispod kratkih rukava košulje. Kosa mu je bila glatka i crna kao gavranovo krilo, začesljana unazad sa čela da istakne fino oblikovano, kao isklesano lice. Rozana nije mogla da vidi koje su mu boje oči, ali bile su krupne i sjajne, a usne pune ali ipak čvrste i muževne, u kontrastu sa kožom, neuobičajeno svetlom za jednog Napolitanca.

Rozana je osetila nešto neobično u dnu stomaka, isto ono treperenje koje je osećala pred kontrolni u školi. Pogledala je u Karlotu. I ona je zurila u priliku na vratima.

„Dobro došao, Roberto.“ Marko je dao znak Karloti da pođe za njim dok se probijao kroz gomilu ka vratima. Poljubio je Roberta u oba obraza. „Mnogo sam srećan što si nas počastvovao svojim dolaskom večeras. Ovo je Karlota, moja kći. Mislim da je porasla otkad si je poslednji put video.“

Roberto je pogledao Karlotu od glave do pete. „Da, Karlota, porasla si“, složio se.

Govorio je dubokim, milozvučnim glasom, od kojeg su Rozani ponovo zalepršali leptirići u stomaku.

„A Luka i... ovaj...?“

„Rozana?“ , odgovorio je tata.

„Rozana, naravno. Ona je imala samo nekoliko meseci kad sam je video poslednji put.“

„Oboje su dobro i...“ Marko je začutao videvši iza Roberta kako dve prilike dolaze kaldrmisanom ulicom. „Tišina, evo Marije i Masima!“

Okupljeno društvo odmah je začutalo, a za nekoliko sekundi vrata su se otvorila. Marija i Masimo stajali su na ulazu u kafe, iznenađeno zureći u poznata lica pred sobom.

„Mama! Tata!“ Roberto je zakoračio napred i zagrlio roditelje. „Srećna vam godišnjica!“

„Roberto!“ Mariji su se oči napunile suzama dok je privijala sina u zagrljaj. „Ne mogu da verujem, ne mogu da verujem“, ponavljala je.

„Još proseka za sve!“ , rekao je Marko, osmehujući se od uva do uva zbog iznenađenja koje su uspeali da izvedu.

Rozana je pomogla Luki i Karloti da posluže penušavo vino sve dok svi nisu imali po čašu.

„Malo tišine, molim vas.“ Marko je pljesnuo rukama. „Roberto želi nešto da kaže.“

Roberto se popeo na stolicu i osmehnuo se naniže, gostima. „Danas je veoma posebna prilika. Moji voljeni mama i tata proslavljaju tridesetu godišnjicu braka. Kao što svi znaju, ceo život proveli su ovde, u Pjedigroti, gde su razvili uspešnu pekaru i stekli mnoštvo dobrih prijatelja. Poznati su po svojoj dobroti isto koliko i po svom divnom hlebu. Svako ko ima nekih problema zna da će uvek naći saosećajno uvo iza Masimovog pulta. Oni su roditelji puni ljubavi, kakve sam samo poželeti mogao...“ Robertu su se oči ovlažile dok je posmatrao svoju mamu kako briše suze. „Mnogo su žrtvovali da bi me poslali u najbolju muzičku školu u Milanu, kako bih se obučio da

postanem operski pevač. Dakle, moj san počinje da se ostvaruje. Nadam se da neće proći još dugo i pevaću u samoj *Skali*. I sve to zahvaljujući njima. Hajde da im nazdravimo i poželimo im sreću i dobro zdravlje.“ Roberto je podigao čašu. „Za mamu i tatu – Mariju i Masima.“

„Za Mariju i Masima!“, ponovili su gosti u horu.

Roberto se spustio sa stolice pravo u majčino naručje, na sveopšte oduševljenje.

„Rozana, dođi. Moramo da pomognemo tati da posluži hranu“, rekla je Antonija a izvela Rozanu iz sobe, prema kuhinji.

Kasnije je Rozana posmatrala Roberta dok je razgovarao s Karlotom, a onda, kad je Marko stavio ploču na gramofon koji je doneo iz njihovog stana odozgo, videla je i kako je Robertu ruka prirodno kliznula oko Karlotinog uskog struka dok su zajedno plesali.

„Baš su lep par“, prošaptao je Luka, kao da čita Rozani misli. „Đulio ne izgleda baš zadovoljno, zar ne?“

Rozana je pogledala kud i njen brat i videla Đulija kako i dalje sedi u uglu i mrzovoljno gleda kako se njegova devojka, srećna, smeje u Robertovom naručju. „Ne, ne izgleda“, složila se.

„Hoćeš da plešeš, *piccolina*?“, upitao je Luka.

Rozana je odmahнула glavom. „Ne, hvala. Ne umem da plešem.“

„Naravno da umeš.“ Luka ju je povukao sa stolice, među goste koji su takođe plesali.

„Pevaj mi, Roberto, molim te“, Rozana je čula Mariju kako moli sina kad se ploča zaustavila.

„Da, pevaj nam, pevaj nam“, oglasili su se gosti.

Roberto je izbrisao čelo i slegao ramenima. „Daću sve od sebe, ali teško je bez pratnje. Otpevaću *Nessun dorma*.“

Zavladala je tišina i on je zapevao.

Rozana je stajala kao zamadijana i slušala čarobni Robertov glas. Kad se pesma podigla do vrhunca, a on raširio ruke, činilo joj se kao da poseže za njom.

I u tome času znala je da ga voli.

Odjeknuo je gromoglasan aplauz, ali Rozana nije pljeskala. Bila je zaokupljena traženjem maramice da izbriše suze koje su joj, i protiv njene volje, tekle niz lice.

„Još! Još!“, svi su uzvikivali.

Roberto je slegao ramenima i osmehnuo se. „Oprostite mi, dame i gospodo, ali moram da čuvam glas.“ Prostorijom se razlegao žamor razočaranja kad se vratio da stane pored Karlote.

„Onda će Rozana otpevati *Ave Maria*“, rekao je Luka. „Dođi, *piccolina*.“

Rozana je žestoko odmahнула glavom i ostala na mestu kao ukopana, užasnuto izraza lica.

„Da!“ Marija je pljesnula rukama. „Rozana ima tako divan glas, i mnogo će mi značiti da mi otpeva moju omiljenu molitvu.“

„Ne, molim vas, ja...“ Ali Luka ju je već podigao i stavio na stolicu.

„Pevaj kao što uvek meni pevaš“, nežno joj je šapnuo.

Rozana je pogledala u more lica koja su joj se prijatno osmehivala. Duboko je udahnula i automatski otvorila usta. Glas joj je isprva bio tih, tek nešto jači od šapata, ali kad je počela, zaboravila je na nervozu i izgubila se u muzici, a glas joj je postao jači.

Roberto, čije su oči bile zauzete Karlotinim bujnim dekolteom, čuo je glas i podigao pogled u neverici. Nemoguće da tako čist, savršen zvuk dopire iz mršave devojčice u onoj groznoj ružičastoj haljini? Ali dok je gledao Rozanu, više nije video njenu žućkastu kožu, niti njenu mršavu priliku od samih ruku i nogu. Umesto toga, video je izražajne smeđe oči i opazio kako joj se nagoveštaj rumenila pojavljuje na obrazima dok joj je izuzetan glas dostizao krešendo.

Roberto je znao da to što sluša nije nastup male školarke na kućnoj zabavi. Lakoća s kojom je postizala tonove, njena prirodna kontrola i očigledna muzikalnost bili su darovi koji se ne mogu naučiti.

„Izvini“, šapnuo je Karloti kad se prostorijom razlegao aplauz. Prošao je kroz kafe do Rozane, koja je upravo izronila iz Marijinog oduševljenog zagrljaja.

„Rozana, dođi, sedi ovde pored mene. Hoću da ti nešto kažem.“ Odveo ju je do stolice, a onda seo naspram nje i uzeo njene male ruke u svoje.

„*Bravissima*, malena. Savršeno si otpevala tu divnu molitvu. Da li ideš na časove?“

Suviše poneta da bi ga pogledala, Rozana je zurila u pod i odmahнула glavom.

„Onda bi trebalo. Nikad nije prerano da se počne. E da sam ja počeo ranije...“ Roberto je slegao ramenima. „Razgovaraću s tvojim tatom. Ovde u Napulju je jedan nastavnik koji je meni davao časove. Bio je jedan od najboljih. Moraš odmah da odeš kod njega.“

Rozana je naglo podigla oči i prvi put su im se pogledi sreli. Sad je videla da su mu oči tamnoplave i ispunjene toplinom. „Mislite da imam dobar glas?“, upitala je s nevericom.

„Da, malecka, i bolji od dobrog. A časovima tvoj dar može da se podstiče i neguje. A onda, jednog dana, ponosno ćeš moći da kažeš da te je otkrio Roberto Rosini.“ Osmehnuo joj se, a onda je poljubio u ruku.

Rozana je osetila da bi se mogla onesvestiti od zadovoljstva.

„Ima tako mio glas, zar ne, Roberto?“, rekla je Marija, koja se pojavila iza Rozane i spustila joj ruku na rame.

„Više nego mio, mama. Glas joj je...“ Roberto je izražajno mahnuo rukom u vazduhu. „To je dar od boga, kao i moj.“

„Hvala, sinjor Rosini“, bilo je sve što je Rozana uspela da kaže.

„A sad“, rekao je Roberto, „idem da razgovaram s tvojim tatom.“

Rozana je podigla pogled i videla kako je nekoliko gostiju gleda sa istom toplinom i divljenjem koji su obično rezervisani za Karlotu.

Telom joj se razlila toplina. Prvi put u životu neko joj je rekao da je posebna.

U pola jedanaest slavlje je još bilo u punom jeku.

„Rozana, vreme je da ideš gore, na spavanje.“ Majka se pojavila pored nje. „Reci laku noć Mariji i Masimu.“

„Da, mama.“ Rozana se pažljivo provukla između ljudi koji su plesali.

„Laku noć, Marija“, kazala je i poljubila Mariju u oba obraza.

„Hvala ti što si mi pevala, Rozana. Roberto još priča o tvome glasu.“

„Zaista pričam.“ Roberto se pojavio iza Rozane. „Dao sam ime i prezime i adresu onog nastavnika pevanja i tvome tati i Luki. Luiđi Vinčenci je podučavao u *Skali*, a pre nekoliko godina se povukao u penziju ovamo, u Napulj. On je jedan od najboljih nastavnika u Italiji i još prima talentovane učenike. Kad ga budeš videla, reci da sam te ja poslao.“

„Hvala, Roberto.“ Rozana je pocrvenela pod njegovim pogledom.

„Ti imaš vrlo poseban dar, Rozana. Moraš paziti da ga ne-guješ. *Ciao*, malecka.“ Uzeo je njenu ruku, prineo je usnama i poljubio je. „Srešćemo se ponovo jednog dana, siguran sam u to.“

Gore, u sobi koju je delila s Karlotom, Rozana je navukla spavaćicu preko glave, a onda ispod madraca izvadila dnevnik. Našavši i olovku, koju je držala u fioci s rubljem, legla je na krevet i, čela namrštenog od usredsređenosti, počela da piše.

„16. avgust. Masimovo i Marijino slavlje...“

Grickala je drugi kraj olovke dok se trudila da se seti tačnih reči koje joj je Roberto uputio. Pošto ih je pažljivo zapisala, zadovoljno se nasmešila i zatvorila dnevnik. Onda je legla nazad na jastuk, osluškujući zvuke muzike i smeha iz prizemlja.

Nekoliko minuta kasnije, ne mogavši da zaspi, podigla se i sela. I ponovo otvorila dnevnik, podigla olovku i dodala još jednu rečenicu.

„Jednoga dana udaću se za Roberta Rosinija.“

2

Rozana se prenuła iz sna, otvorila oči i videla da je skoro svanulo. Čula je tandrkanje đubretarskih kola što su se približavala putem, a onda se okrenula i ugledala Karlotu kako sedi na ivici svog kreveta. Njena sestra je još bila u haljini boje limuna, ali gadno izgužvanoj, a kosa joj je neuredno visila oko lica i po ramenima.

„Koliko je sati?“, upitala je Karlotu.

„Pssst, Rozana! Spavaj. Još je rano, probudićeš mamu i tatu.“ Karlota je izula cipele i otkopčala haljinu.

„Gde si bila?“

„Nigde“, slegla je ramenima.

„Ali mora da si bila *negde*, zato što tek sad ležeš u krevet, a skoro je jutro“, bila je uporna Rozana.

„Čuti već jednom!“ Karlota je izgledala besno i uplašeno kad je bacila haljinu na stolicu, a onda navukla spavaćicu preko glave. „Ako kažeš mami i tati da sam toliko zakasnila, nikad više neću reč progovoriti s tobom. Moraš mi obećati da nećeš reći.“

„Samo ako mi kažeš gde si bila.“

„Dobro!“ Karlota je na prstima prišla Rozaninom krevetu i sela. „Bila sam s Robertom.“

„Oh.“ Rozana se zbunila. „Šta ste radili?“

„Mi smo... šetali. Samo smo se šetali.“

„Zašto ste išli u šetnju usred noći?“

„Shvatićeš kad porasteš, Rozana“, odgovorila je Karlota naglo pa se vratila u svoj krevet, legla i pokrila se. „Eto rekla sam ti. Sad ćuti i spavaj.“

Svi u domaćinstvu Meniči spavali su duže toga dana. Kad je Rozana sišla u prizemlje na doručak, Marko je, strašno marmuran, sedeo za kuhinjskim stolom, a Antonija se mučila da sredi nered u kafeu.

„Dođi da mi pomogneš, Rozana, ili nikad nećemo otvoriti“, zatražila je Antonija, dok je njena kći stajala i prelazila pogledom po haosu.

„Mogu li da doručkujem?“

„Kad sredimo kafe. Evo iznesi kutiju sa otpacima pozadi u dvorište.“

„Dobro, mama.“ Rozana je uzela kutiju i odnela je kroz kuhinju, gde je njen otac, siv u licu, mesio testo za picu.

„Tata, je li Roberto razgovarao s tobom o mojim časovima pevanja?“, upitala ga je. „Rekao je da će razgovarati.“

„Da, jeste.“ Marko je umorno klimnuo glavom. „Ali, Rozana, on je samo bio ljubazan. Ako misli da mi imamo novca da te šaljemo kod nastavnika pevanja na drugi kraj Napulja, onda se prevario.“

„Ali, tata, on misli... Hoću da kažem, rekao je da imam dar.“

„Rozana, ti si devojčica koja će porasti, naći muža i biti mu dobra žena jednog dana. Moraš da naučiš darove kuvanja i domaćinstva, a ne da tračiš vreme na fantaziju.“

„Ali...“ Rozana je zadrhtala donja usna. „Želim da budem pevačica kao Roberto.“

„Roberto je muškarac, Rozana. On mora da radi. Jednoga dana tvoj mio glasić uspavljiće tvoje bebe. I to je dovoljno.“

A sad iznesi ovo đubre napolje, a onda se vrati i pomozí Luki da opere čaše.“

Dok je iznosila kutiju sa otpacima do kante za đubre u dvorištu iza kuhinje, Rozana se niz obraz skotrljala jedna mala suza. Ništa se nije promenilo. Sve je bilo isto. Jučerašnji dan, najlepší u njenom životu – kad je bila nešto posebno – kao da se nije ni dogodio.

„Rozana!“ , začuo se Markov gromki glas iz kuhinje. „Požuri!“

Izbrisala je nos nadlanicom i vratila se unutra, ostavljajući svoje snove u dvorištu, zajedno s đubretom.

Kasnije toga dana, dok se polako penjala stepeništem u krevet, izmorena dugim satima usluživanja gostiju za stolovima, Rozana je osetila nečiju ruku na ramenu.

„Zašto si tako sumorna večeras, *piccolina*?“

Rozana se okrenula i ugledala Luku. „Možda sam samo umorna“, slegla je ramenima.

„Ali, Rozana, treba da budeš veoma srećna. Ne dešava se svakog dana da mala devojčica rasplače punu sobu ljudi svojom pesmom.“

„Ali, Luka, ja...“ Rozana je naglo sela na vrhu uzanog stepeništa, a njen brat se stisnuo pored nje.

„Reci mi šta je bilo, Rozana.“

„Pitala sam jutros tatu za časove pevanja, a on je rekao da je Roberto samo bio ljubazan, da nije zaista mislio da bih mogla da budem pevačica.“

„Auh!“ Luka je tiho opsovao sebi u bradu. „To nije tačno. Roberto je svima rekao da imaš divan glas. Moraš da ideš na časove pevanja kod onog nastavnika kog je predložio.“

„Ne mogu, Luka. Tata kaže da nema novca za to. Mislim, časovi pevanja su sigurno mnogo skupi.“

„Oh, *piccolina*.“ Luka je obavio rukom sestrina ramena.

„Zašto je tata tako slep kad si ti u pitanju? E da je u pitanju

Karlota, pa...“ Luka je uzdahnuo. „Slušaj, Rozana, molim te da ne gubiš nadu. Vidi.“ Petljao je u džepu pantalona pa izvadio parče papira. „Roberto je dao i meni ime i prezime i adresu tog nastavnika. Otići ćemo kod njega zajedno, važi?“

„Ali nemamo novca da platimo, Luka, pa nema ni svrhe.“

„Za to još ne brini. Prepusti to svom starijem bratu.“ Luka ju je poljubio u čelo. „Lepo spavaj, Rozana.“

„Laku noć, Luka.“

Dok je silazio niz stepenice i prolazio kroz kafe, Luka je uzdahnuo pri pomisli na još jednu dugu noć u kuhinji. Znao je da treba da bude zahvalan što ima sigurniju budućnost od drugih mladića u Napulju, ali nije nalazio mnogo zadovoljstva u svome poslu. Ušavši u kuhinju, prišao je stolu i počeo da seka gomilu luka, a oči su ga pekle od jakog isparenja. Dok ga je sipao s daske u tiganj, razmišljao je o tome kako je otac odbio da plati časove pevanja njegovoj maloj sestri. Rozana ima dar i neka je proklet ako bude dozvolio da ga odbaci.

Kad je Luka sledeći put imao slobodan dan, Rozana i on su se odvezli autobusom gore u ekskluzivni kraj Napulja zvani Posilipo, na brdu što gleda na Napuljski zaliv.

„Luka, kako je lepo ovde! Tako je prostrano! I tako je svež vazduh!“ , uzviknula je Rozana dok su silazili iz autobusa. Duboko je udahnula i polako izdahnula.

„Da, vrlo je lepo“, složio se Luka, pa zastao da pogleda preko, u zaliv. Svetlucava azurna voda bila je istačkana brodovima, nekima u pokretu a nekim usidrenim blizu obale. Pravo napred ostrvo Kapri je plutalo kao san na horizontu. Prateći pogledom zavoj zaliva sleva, video je zamišljene obrise planine Vezuv na obzoru.

„Da li sinjor Vincenci zaista ovde živi?“ Rozana se okrenula i pogledala naviše, u elegantne bele vile smeštene na padini

iznad njih. „Gospode, mora da je bogat“, dodala je kad su krenuli zavojitim putem uzbrdo.

„Mislim da je jedna od ovih kuća njegova“, rekao je Luka dok su prolazili pored nekoliko velelepni ulaza. Konačno se zaustavio ispred poslednjeg.

„Evo nas – vila Torini. Hajde, Rozana.“ Luka je uzeo sestru za ruku i poveo je prilazom kući, do bugenvilijom obraslog trema i ulaznih vrata. Nervozan, nekoliko sekundi je oklevao, a onda konačno pozvonio.

Vrata su se otvorila i u njih je gledala sredovečna služavka.

„*Si? Cosa vuoi?*“* Šta želite?“

„Došli smo kod gospodina Vinčencija, sinjora. Ovo je Rozana Meniči, a ja sam njen brat Luka.“

„Imate li zakazano?“

„Ne, ja... ali Roberto Rosini...“

„E pa, gospodin Vinčenci ne prima nikog ko nije zakazan. Doviđenja.“ Vrata su im se odlučno zatvorila pred nosom.

„Hajde, Luka, idemo kući.“ Rozana je nervozno povukla brata za ruku. „Nije nam mesto ovde.“

Odnekud iz unutrašnjosti vile do njih je kroz vazduh dopro zvuk klavira. „Ne! Došli smo čak ovamo i nećemo se vratiti dok te gospodin Vinčenci ne čuje kako pevaš. Hajde sa mnom.“ Luka je povukao sestru od ulaznih vrata.

„Kuda idemo, Luka?“ Hoću kući“, preklinjala ga je.

„Ne, Rozana. Molim te imaj poverenja u mene.“ Luka ju je čvrsto držao za ruku i pratio muziku, koja ih je odvela pored vile. Našli su se na uglu prekrasne terase ukrašene velikim keramičkim saksijama punim svetloružičastih muškatli i tamnopurpurnih zvončića.

„Stani tu“, šapnuo je Luka. Čučnuo je i šunja se terasom sve dok nije naišao na francuske prozore, širom otvorene da propuste unutra popodnevni povetarac. Obazrivo je zavirio unutra, a onda se brzo povukao.

* Ital.: Da? Šta želite? (Prim. prev.)

„On je tamo unutra“, Luka je šapnuo kad se vratio kod Rozane. „Sad pevaj, Rozana, pevaj!“

Ona je zbunjeno zurila u njega. „Kako to misliš, Luka?“

„Pevaj *Ave Maria* – brzo!“

„Ja...“

„Hajde!“, požurivao ju je. Rozana nikad nije videla svog nežnog brata tako nepokolebljivog. I zato je otvorila usta tu, gde je stajala, i poslušala ga.

Luidi Vinčenci je upravo bio podigao svoju lulu i spremao se da krene u popodnevnu šetnju po bašti kad je začuo glas. Zatvorio je oči i slušao nekoliko sekundi. A onda je polako, ne mogavši da obuzda znatiželju, prošao kroz sobu i izašao na terasu. Na uglu je stajalo neko dete, ne starije od deset-jedanaest godina, u izbledelej pamučnoj haljini.

Čim ga je videla, devojčica je prestala da peva, a na licu joj se ukazao strah. Pored nje je stajao mladić, sudeći po njihovoj sličnosti očigledno rođak.

Luidi Vinčenci je podigao ruke i polako zapljeskao.

„Hvala ti, draga moja, za tu šarmantnu serenadu. Ali smem li da pitam šta vas dvoje radite na mojoj terasi?“

Rozana je polako kliznula iza brata.

„Izvinite, gospodine, ali vaša služavka nije htela da nas pušti“, objasnio je Luka. „Pokušao sam da joj kažem da je Roberto Rosini rekao mojoj sestri da dođe ovamo, ali ona nam je zatvorila vrata pred nosom.“

„Shvatam. Mogu li da znam kako se zovete?“

„Ovo je Rozana Meniči, a ja sam njen brat Luka.“

„Onda bi najbolje bilo da uđete“, rekao je Luidi.

„Hvala, gospodine.“

Luka i Rozana su pošli za njim kroz francuske prozore. Prostranom sobom dominirao je veliki beli klavir, postavljen

nasred blistavog sivog mermernog poda. Zidovi su bili obloženi policama s knjigama, neuredno naguranim zajedno sa muzičkim partiturama. Na polici iznad kamina bilo je mnogo uramljenih crnobelih fotografija na kojima je bio Luidi u večernjem odelu, s rukama na ramenima ljudi čija su im lica bila poznata iz novina i časopisa.

Luidi Vinčenci je seo na klavirsku stolicu. „Dakle, zašto vas je Roberto Rosini poslao kod mene, Rozana Meniči?“

„Zato... Zato...“

„Zato što misli da moja sestra treba da pohađa časove pevanja kod vas“, odgovorio je Luka umesto nje.

„Koje još pesme znate, sinjorina Meniči?“, upitao ju je Luidi.

„Ja... ne znam mnogo. Uglavnom himne koje pevam u crkvi“, promucala je Rozana.

„Da probamo onda ponovo *Ave Maria*? Nju izgleda znate vrlo dobro.“ Luidi se nasmešio sedajući za klavir. „Priđi bliže, dete. Ne ujedam, znaš.“

Rozana mu je prišla i videla da mu oči ispod debelih obrva svetlucaju toplinom, i pored toga što je zbog brkova i kovrdžave prosede kose izgledao veoma strogo.

„Dakle, pevaj.“ Luidi je seo i zaszvirao početne akorde na velikom klaviru. Zvuk se toliko razlikovao od svih drugih klavira koje je Rozana ikada čula da je zaboravila da počne u pravom trenutku.

„Imaš li problema, Rozana Meniči?“

„Ne, gospodine, samo sam slušala divan zvuk vašeg klavira.“

„Shvatam. Dakle, usredsredi se ovoga puta.“

Inspirisana velikim klavirom, Rozana je pevala kao nikada ranije. Luka, koji je stajao malo dalje, mislio je da će mu srce pući od ponosa. Znao je da treba dovesti Rozanu ovamo.

„Dobro, dobro, sinjorina Meniči. Da probamo sad skale. Pratite me dok sviram.“

Luidi je vodio Rozanu gore-dole kroz skale, ispitujući raspon njenog glasa. Inače nije bio sklon superlativima, ali morao je

priznati da to dete ima najveći potencijal od svih na koje je naišao za sve godine koliko je podučavao. Njen glas je bio izuzetan.

„Tako! Dovoljno sam čuo.“

„Hoćete li je podučavati, sinjor Vinčenci?“, upitao je Luka.
„Imam novca da platim.“

„Da, podučavaću je. Sinjorina Meniči“ – Luiđi se okrenuo ka Rozani – „dolazićete ovamo svakog drugog utorka u četiri sata. Naplatiću četiri hiljade lira za sat.“ Bila je to polovina od onoga što je obično naplaćivao, ali njen brat je izgledao kao ponosit, mada siromašan momak.

Rozani je lice sinulo. „Hvala vam, sinjor Vinčenci, hvala vam.“

„A onim danima kad nisi kod mene, vežbaćeš po najmanje dva sata. Naporno ćeš raditi i nikad nećeš propustiti čas osim u slučaju smrti u porodici, je l' jasno?“

„Da, sinjor Vinčenci.“

„Dobro. Onda se vidimo u utorak, važi? A sad ćete izaći na glavni ulaz.“ Luiđi je poveo Rozanu i Luku kroz kuću, do ulaznih vrata. „Ciao, Rozana Meniči.“

Oprostili su se, a onda su njih dvoje mirno krenuli prilazom, pa izašli kroz kapiju. Onda je Luka podigao Rozanu u zagrljaj i veselo je zavrteo.

„Znao sam! Znao sam! Samo je trebalo da čuje tvoj glas. Mnogo se ponosim tobom, *piccolina*. Znaš da ovo mora biti naša tajna, zar ne? Mama i tata ne odobravaju, Rozana. Ne smeš da kažeš čak ni Karloti.“

„Neću, obećavam. Ali, Luka, možeš li da mi priuštiš časove?“

„Da, naravno da mogu.“ Luka je pomislio na gotovinu koju je uštedeo za dve godine da bi kupio skuter, što bi bio prvi korak ka njegovoj mnogo željenoj slobodi. „Naravno da mogu.“

Kad su ugledali autobus kako dolazi, Rozana je instinktivno zagrlila brata. „Hvala ti, Luka. Obećavam da ću raditi najviše što mogu. I jednog dana ću ti se odužiti za tvoju dobrotu.“

„Znam da hoćeš, *piccolina*, znam da hoćeš.“

„Čuvaj se, Rozana, Vozač autobusa zna gde treba da siđeš, za slučaj da nisi upamtila.“

Rozana se nasmešila gledajući dole u brata, sa stepenica autobusa. „Luka, već si mi to rekao sto puta. Nisam beba. Nema mnogo do tamo.“

„Znam, znam.“ Luka je poljubio sestru u oba obraza, a vozač je upalio motor. „Jesi li stavila novac na sigurno?“

„Da, Luka! Biću dobro. Ne brini, molim te.“

Rozana je krenula ka sedištu u prednjem delu autobusa, sela i mahnula Luki kroz prljav prozor dok je autobus izlazio iz stanice. Vožnja je bila prijatna, izašli su iz gradske gužve i pošli gore, u sveža brda. Rozani je srce zakucalo brže kad je izašla iz autobusa na stajalištu i pošla ka vili. Pozvonila je na vratima obazrivo, setivši se kako su prošli put bili ledeno primljeni, ali ovoga puta, kad su se vrata otvorila, Rozanu je služavka dočekala sa osmehom.

„Izvolite, uđite, sinjorina Meniči. Ja sam sinjora Rinaldi, kućedomaćica gospodina Vincencija. On vas čeka u muzičkoj sobi.“ Žena je pvela Rozanu hodnikom ka zadnjem delu vile i pokucala na jedna vrata.

„Rozana Meniči, dobro došla. Izvoli, sedi.“ Luiđi je pokazao stolicu pored stočića na kojem je stajao bokal ledene limunade. „Sigurno si žedna posle vožnje. Hoćeš li da popiješ limunadu?“

„Hvala, sinjor.“

„Molim te, ako ćemo raditi zajedno, moraš me zvati Luiđi.“ Sipao im je oboma po čašu limunade i Rozana je žedno popila svoju.

„Ovo vreme je užasno neprijatno.“ Luiđi je brisao čelo velikom kariranom maramicom.

„Ali u ovoj sobi je sveže“, usudila se da primeti Rozana. „Juče, u kuhinji, tata je rekao da sigurno ima preko četrdeset devet stepeni.“

„Stvarno? Ta temperatura je samo za beduine i kamile. Čime se bavi tvoj tata?“

„On i mama imaju kafe u Pjedigroti. Živimo iznad njega“, objasnila je Rozana.

„Pjedigrota je jedna od najstarijih četvrti Napulja, verujem da znaš. Da li ti je tata rođen tamo?“

„Svi smo tamo rođeni, cela naša porodica.“

„Onda ste pravi Napolitanci. Ja sam pak iz Milana. Samo sam pozajmio vaš lepi grad.“

„Mislim da je ovde gore mnogo lepše nego dole, naročito zbog turista.“

„Radiš u kafeu?“

„Da, kad nisam u školi.“ Rozana je napravila grimasu. „Ne uživam u tome.“

„Pa, Rozana Meniči, ako ne možeš u tome da uživaš, a ti onda moraš iz toga učiti. Siguran sam da vam leti često dolaze Englezi u kafe.“

„Da“, potvrdila je Rozana. „Često.“

„Onda moraš da ih slušaš i da se trudiš da naučiš nešto engleskog. Trebaće ti u budućnosti. A francuski učiš u školi?“

„Najbolja sam u razredu“, odgovorila je ponosno.

„Neke od velikih opera napisane su na francuskom. Ako počneš da govoriš te jezike sada, biće ti lakše kasnije. A šta tvoji mama i tata misle o glasu svoje kćeri?“

„Ne znam. Ja... Oni nemaju pojma o tome da uzimam časove. Roberto Rosini je rekao tati da treba da dođem kod vas, ali tata je kazao da nemamo novca.“

„Znači, plaća tvoj brat?“

„Da.“ Rozana je izvadila novčanice iz džepa haljine i položila ih na sto. „Ovde ima za sledeća tri časa. Luka je hteo da plati unapred.“

Luiđi je uzeo novac i učtivo klimnuo glavom u znak prihvatanja. „A sad, Rozana, voleo bih da znam uživaš li u pevanju.“

Rozana se setila kako se naročito osećala kad je pevala *Ave Maria* na Marijinoj i Masimovoj proslavi. „Mnogo volim. Kad pevam, u drugom sam svetu.“

„E to je bar dobar početak. Ipak, moram te upozoriti da si vrlo mlada, previše mlada da bih mogao biti siguran da će ti se glas razviti u pravom smeru. Ne smemo da prenaprežemo tvoje glasne žice – moramo ih pažljivo negovati, saznati kako funkcionišu i starati se o njima najbolje što možemo. Ja podučavam školu pevanja zvanu belkanto. To obuhvata niz sve težih vežbi za glas, od kojih je svaka osmišljena da se nauči specifični aspekt pevanja. Kad njih usavršiš, savladaćeš sve moguće potencijalne glasovne probleme pre nego što se pojave u muzici. I sama Kalasova je tako učila. Nije bila mnogo starija od tebe kad je počela. Jesi li spremna za takav rad?“

„Jesam, Luiđi.“

„Moram istaći da neće biti pevanja velikih arija sve dok ne budeš mnogo starija. Prvo ćemo se upoznati sa pričama velikih opera i pokušati da shvatimo likove. Najbolji izvođači su oni koji ne samo da imaju divne glasove nego su i veličanstveni glumci takođe. I nemoj misliti da će dva časa mesečno kod mene biti dovoljno da poboljšaš glas“, upozorio ju je. „Moraš vežbati ono što ti zadam svakoga dana, bez izuzetka.“

Luiđi je ućutao kad je video Rozanine razrogaćene oči i najednom se nasmejao. „A ti, Rozana, ponekad moraš da me podsetiš da si još dete. Molim te izvini što sam te preplašio. Lepota tvoje mladosti je u tome što imamo mnogo vremena. A sad, da počnemo.“ Luiđi je ustao i pošao ka klavirskoj klupi. Potapšao je mesto pored sebe. „Dođi, učićemo note i tonove na klaviru.“

Sat kasnije Rozana je izašla iz vile Torini kao izduvana. Nije opevala ni jedan jedini ton tokom čitavog časa.

Kad je stigla kući, iscrpljena od vrućine u autobusu i nape-tosti tog popodneva, pošla je pravo gore, u svoju sobu. Luka, s brašnjavim rukama, pošao je za njom.

„Znači znala si kako da se vratiš?“

„Pa ovde sam, zar ne, Luka?“ Nasmušila se njegovom za-brinutom licu.

„Kako je bilo, Rozana?“

„Bilo je divno, Luka. Luiđi je veoma ljubazan.“

„Dobro. Ja...“

„Luka!“, zaurloao je Marko zovući sina odozdo iz kuhinje.

„Moram da idem. Imamo mnogo posla.“ Luka je poljubio Rozanu u obraz i požurio dole.

Rozana je legla na svoj krevet, izvadila dnevnik ispod madraca i počela da piše. Nekoliko sekundi kasnije u sobu je ušla Karlota.

„Gde si bila? Mama je htela da joj pomogneš, ali nismo mogli da te nađemo. Ja sam morala da poslužujem za stolovima celo popodne.“

„Bila sam napolju... s drugaricom. Gladna sam. Ima li nešto za jelo?“

„Ne znam. Idi pitaj mamu. Ja izlazim.“

„Sa kim?“

„Oh, samo s Đuliom“, odgovorila je Karlota, sa izrazom dosade na licu.

„Mislila sam da ti se sviđa Đulio? Mislila sam da ti je on dečko?“

„Bio je... Mislim, jeste... Oh, prestani da postavljaš pitanja, Rozana! Idem da se okupam.“

Kad je Karlota izašla iz sobe, Rozana je završila s pisanjem dnevnika i vratila ga na uobičajeno skrovito mesto. Kad je to obavila, otišla je u čajnu kuhinju i sipala sebi čašu vode iz frižidera. Znala je da će joj, ako siđe u prizemlje da nađe nešto za jelo, mama i tata naći neki posao. A ona je bila veoma umorna. Šunjavući se hodnikom, otvorila je vrata na gvozdeno stepenište koje je vodilo iz stana dole na ulicu. Tu je često odlazila kad je želela da bude sama, mada se odatle pružao pogled na kante za đubre u dvorištu iza kuće. Sela je na gornji stepenik, pijuckala vodu i ponovo proživljavala sve trenutke na času kod Luidija. Iako su sat vremena potrošili na učenje crnih nota muzike, a ne na pevanje po njima, Rozana se mnogo sviđao Luidijev dom. A oduševljavala ju je i činjenica da konačno ima tajnu.

Vratila se u sobu i obukla spavaćicu. Karlota je obavijala šal oko ramena, spremna da pođe.

„Lepo se provedi večeras“, kazala je Rozana.

„Hvala.“ Karlota ju je pogledala više s grimasom nego sa osmehom i izašla iz sobe, ostavljajući za sobom miris parfema u vazduhu.

Rozana je legla u krevet pitajući se kako će uspevati da umakne u Luidijevu vilu svakog drugog utorka po podne a da nikom ne nedostaje. Na kraju je zaključila da će morati da izmisli prijateljicu. Nazvaće je Izabela i kazaće da su joj roditelji prilično bogati, jer će to ostaviti utisak na tatu. Onda može posećivati Izabelu svakog drugog utorka bez problema. A što se tiče vežbanja, moraće pokušati da ustaje sat ranije svakog jutra i da se ušunja u crkvu pre nego što počne misa.

Kad je našla rešenje, Rozana je zaspala.

Bio je kraj septembra. Promet u kafu je opao, letnji turisti su otišli iz grada, a sparna vrućina je prešla u prijatnu toplotu.

Luka je izašao u dvorište da popuši cigaretu, i uživao je u blagoj večeri. Na kuhinjskim vratima iza njega pojavila se Karlota.

„Luka, možeš li da izdvojiš za mene nekoliko minuta pre nego što krene posao u kafeu? Ja... Moram da razgovaram s tobom.“

Luka je pogledao u Karlotino neuobičajeno bledo lice.

„Šta je bilo, Karlota? Jesi li bolesna?“

Ona je oklevala na vratima, zaustila da odgovori, a onda je čula Antonijine teške korake kako dolaze niz stepenice.

„Ne ovde“, prošaptala je. „Da se nađemo *Kod Renata* na Viji Karačolo u sedam? Molim te, Luka. Budi tamo.“

„Biću tamo.“

Karlota mu se slabašno nasmešila i otišla.

Posle nekoliko dana Rozana je prošla kroz kafe i otvorila vrata koja vode gore, u njihov stan. Dok se penjala stepenicama, čula je kako tata viče u dnevnoj sobi. Zabrinuta da možda nije otkrio njenu tajnu, Rozana je zastala na vrhu stepeništa i oslušnula.

„Kako si mogla? Kako si mogla?“, Marko je neprestano ponavljao.

Rozana je čula Karlotino glasno jecanje.

„Zar ne vidiš da samo pogoršavaš situaciju, Marko?“ I Antonija je zvučala kao da je na rubu suza. „Vika i dreka na našu kćer neće joj mnogo pomoći! *Mamma mia*, moramo pokušati da se smirimo i razmislimo šta je najbolje činiti. Idem da nam svima donesem nešto da popijemo.“

Vrata dnevne sobe su se otvorila i pojavila se Antonija, inače rumena, ali sada bledeg lica.

„Šta je bilo, mama? Je li Karlota bolesna?“, upitala je Rozana i pošla hodnikom za njom do čajne kuhinje.

„Ne, nije bolesna. Idi dole kod brata, Rozana. On će ti spremi nešto za večeru.“ Antonijin glas je bio napet i teško je disala.

„Ali, mama, molim te reci mi šta se dešava.“

Antonija je uzela bocu rakije iz kuhinjskog plakara pa se okrenula i poljubila kćer u kosu, što je retko činila.

„Niko nije bolestan, svi su dobro. Sve ćemo ti reći malo kasnije. Sad idi i kaži Luki da će tata sići za nekoliko minuta.“ Antonija se usiljeno nasmešila i nestala u dnevnoj sobi.

Rozana je prošla kroz prazan kafe i ušla u glavnu kuhinju, gde je Luka stajao na zadnjim vratima i pušio.

„Luka, šta se dešava? Tata više, Karlota plače, a mama izgleda kao da je videla duha.“

Luka je povukao dug dim iz cigarete i polako ga izbacio kroz nos. Onda je zgazio opušak i okrenuo se nazad u kuhinju. „Hoćeš malo lazanje? Upravo je gotova.“ Prošao je kroz kuhinju i otvorio vrata pećnice.

„Ne! Hoću da znam šta se dešava. Tata nikad ne više na Karlotu. Mora da je uradila nešto mnogo loše.“

Luka je sipao lazanju čuteći. Stavio je dva puna tanjira na kuhinjski sto i seo, pa pokazao rukom Rozani da i ona učini isto.

„*Piccolina*, neke stvari ne možeš da razumeš zato što si suviše mala. Karlota je mnogo pogrešila i zato se sad tata ljuti na nju. Ali ne brini. Njih troje će sve srediti i sve će biti dobro, dajem ti reč. A sad jedi lazanju i pričaj mi o času kod sinjor Vincencija.“

Znajući da neće više izvući nikakvu informaciju, Rozana je uzdahnula i podigla viljušku.

Probudili su je jecaji. Sela je u krevetu, žmirkajući na svojoj svetlosti pred svitanje.

„Karlota? Karlota, šta nije u redu?“, prošaptala je.

Nije bilo odgovora. Rozana je izašla iz kreveta i prišla sestri. Karlota je držala jastuk preko glave u pokušaju da priguši zvuk plača. Rozana joj je pažljivo spustila ruku na rame i ispod jastuka se pomolilo očajno lice.

„Molim te ne plači. Sigurno nije tako strašno“, tešila ju je Rozana.

„Oh, *jeste, jeste*. Ja...“ Karlota je izbrisala nos nadlanicom. „Moram da se udam... Moram da se udam za Đulija!“

„Ali zašto?“

„Zato što sam nešto uradila. Ali... Oh, Rozana, ne volim ga, ne volim ga!“

„Zašto onda moraš da se udaš za njega?“

„Tata kaže da moram i onda moram. Sлагala sam ga za... Oh...“ Karlota je ponovo zajecala i Rozana ju je zagrlila.

„Ne plači, molim te. Đulio je dobar čovek. Sviđa mi se. Bogat je i imaćeš veliki stan i više nećeš morati da radiš u kafeu.“

Karlota je podigla pogled ka sestri i nasmešila joj se kroz suze. „Dobrodušna si, Rozana. Možda će te tata i mama više primećivati kad se udam.“

„Ne marim. Ne možemo svi da budemo lepi – razumem ja to“, odgovorila je Rozana tiho.

„Pa vidiš gde je mene dovela moja lepota! Možda ti je i bolje bez nje. Oh, Rozana, nedostajaceš mi kad odem.“

„I ti ćeš meni. Hoćeš li se uskoro udati?“

„Da. Tata sutra ide kod Đuliovog oca. Mislim da ćemo se venčati u roku od mesec dana. Svi će, naravno, pogoditi.“

„Šta će pogoditi?“, upitala je Rozana.

Karlota je milovala sestru po kosi. „Zaista ima stvari koje ne možeš razumeti dok ne budeš starija. Ostani mala dokle god možeš, sestrice. Odrastanje nije tako zabavno kao što izgleda. A sad se vrati u krevet i spavaj.“

„Važi.“

„I... Rozana?“

„Molim?“

„Hvala ti. Ti si dobra sestra i nadam se da ćemo uvek biti prijateljice.“

Rozana se vratila u krevet sa uzdahom, i dalje ništa ne shvatajući.

---

* * *

Četiri nedelje kasnije Rozana je u plavoj satenskoj haljini deve-ruše stajala iza Karlote, dok se njena sestra udavala za Đulija.

Posle toga je bilo slavlje u kafeu. Rozana je znala da bi ovo trebalo da bude najsrećniji dan u Karlotinom životu, ali njena sestra je bila bleđa i napeta, a ni Antonija nije bila mnogo srećnija. Marko je delovao dovoljno veselo, otvarao je bocu za bocom penušavog vina i pričao gostima u kakvom će divnom dvosobnom stanu živeti mladi par.

Nekoliko nedelja posle venčanja Rozana je otišla da poseti Karlotu u njenom novom stanu blizu Vije Roma. Sa strahopoštovanjem je zurila u televizor, smešten u uglu dnevne sobe.

„Đulio sigurno ima mnogo novca kad može to da kupi“, uzviknula je Rozana kad je Karlota donela kafu pa su sele na sofu.

„Da, ima novca“, potvrdila je Karlota.

Rozana je otpila gutljaj kafe i zapitala se zašto njena sestra izgleda tako potišteno.

„Kako je Đulio?“

„Jedva ga viđam. U osam ode u kancelariju i ne dolazi kući do posle pola osam uveče.“

„Sigurno imam neki važan položaj“, podstakla ju je Rozana.

Karlota je ignorisala sestrinu primedbu. „Spremim večeru i onda odem u krevet. Trenutno sam jako umorna.“

„Zašto?“

„Zato što ću dobiti bebu“, odgovorila je Karlota umorno. „Uskoro ćeš biti *zia* – tetka Rozana.“

„Oh, čestitam!“ Rozana se nagla napred i poljubila sestru u obraz. „Jesi li srećna?“

„Da, naravno, srećna sam“, odgovorila je Karlota mrzovoljno.

„Đulio je sigurno zadovoljan što će biti tata.“

„Da, naravno, jeste. Dakle, kako je kod kuće?“

Rozana je slegla ramenima. „Tata pije mnogo rakije i loše je volje i stalno viče na mene i Luku. Mama je neprekidno umorna i često mora da legne.“

„Znači nije mnogo drugačije, Rozana.“ Karlota je uspela da se nasmeši.

„Osim što, mislim, nedostaješ mami i tati.“

„Nedostaju i oni meni, ja...“ Karloti su suze navrle na oči. „Izvini, to je zbog trudnoće. Preosetljiva sam. Znači, Luka još nema devojku?“

„Ne. Ali nema ni vremena da je ima. U rano jutro je u kuhinji i ne završava dokasno.“

„Ne razumem kako to može da izdrži. Tata je grub prema njemu i plaća malo. Da sam ja na Lukinom mestu, otišla bih i započela novi život negde drugde.“

Rozana se užasnula. „Ne misliš valjda da će Luka otići?“

„Ne, Rozana. Srećom po tebe, a nažalost po njega, mislim da neće“, odgovorila je Karlota polako. „Naš brat je veoma poseban čovek. Nadam se da će jednog dana naći sreću koju zaslužuje.“

Krajem maja Karlota je rodila bebu, devojčicu. Rozana je otišla u bolnicu da vidi svoju sestričinu.

„Oh, kako je lepa, i tako sićušna. Smem li da je malo držim?“, upitala je Rozana.

Karlota je klimnula glavom. „Naravno. Evo.“

Rozana je uzela bebu od sestre i držala je u naručju. Zagle-dala se u bebine tamne oči.

„Ne liči na tebe, Karlota.“

„Oh. A na koga misliš da liči? Na Đulija? Na mamu? Tatu?“

Rozana je proučavala bebu. „Ne znam. Jesi li smislila ime za nju?“

„Da. Zvaće se Ela Marija.“

„Divno ime. Ti si tako pametna, Karlota.“

„Jeste, zar ne?“

Sestre su se okrenule dok je Đulio ulazio u sobu.

„Kako si, *cara*?“ Poljubio je svoju suprugu.

„Dobro sam, Đulio.“

„Odlično.“ Đulio je seo na ivicu kreveta i pošao da uzme ženu za ruku.

Karlota je hitro povukla ruku. „Što ne pomaziš kćer?“, predložila je.

„Naravno.“ Đulio je ustao i dok mu je Rozana pružala bebu, videla mu je u tamnim očima da je povređen.

Kad su posetioci otišli, Karlota je legla na leđa i zagledala se u tavanicu. Ispravno je postupila, bila je sigurna u to. Ima uspešnog muža, divnu kćer i uspela je da izbegne da navuče sramotu na sebe i na svoju porodicu.

Okrenula je glavu i pogledala dole, u kolevku. Eline tamne oči bile su širom otvorene, njena savršeno bela koža bila je u kontrastu s gustom crnom kosom navrh male glave.

Znala je da će morati da živi sa svojom prevarom do kraja života.

Operaska kuća Metropolitan, Njujork

I tako, Niko. Pročitao si kako sam prvi put srela Roberta Rosinija i kako je posejano seme budućnosti. U vreme kad se Karlota udala za Đulija, bila sam veoma mlada i naivna, nesvesna mnogo čega od onog što se dešavalo oko mene.

Narednih pet godina naporno sam radila na svom pevanju. Ušla sam u crkveni hor, što mi je pružalo izgovor da vežbam kod kuće koliko god hoću. Uživala sam u časovima sa Luiđijem Vinčencijem i dok sam sazrevala, razvijala se i moja strast prema operi. Nisam nimalo sumnjala u to šta želim da radim kad odrastem.

Za sve to vreme kao da sam živela dvostruki život. Zнала sam da ću jednoga dana morati da kažem mami i tati za svoju tajnu, samo sam se nadala da će iskrsnuti pravi trenutak za to. I nisam smela da rizikujem da me spreče.

U mom životu se nije mnogo šta promenilo. Išla sam u školu i prilježno učila francuski i engleski. Išla sam na misu dvaput nedeljno i svakoga dana posluživala za stolovima u kafeu. Druge devojčice u mom razredu sanjarile su o filmskim zvezdama i eksperimentisale sa šminkom i